

בקשר עם זה מן הראוי לזכור, שהבעיה של פתוח כוחות ממונעים מדבריים היא בכלל אחת השאלות המענינות ביותר לנבי אפסריות מלחמתיות ככל שטח צפון-אפריקאי ומערב-אסייתי. כמשך מחצית השנה האחרונה ציינה העתונות האנגלית הרצינית, יותר מפעם אחת, את הצורך בהבטחת שטחים חשובים בסודן הצרפתי (כסכיבת האנס צ'ר) בפני האפסרות של התקפה מהירה מצד הקולונות המדבריות-הממונעות המיוחדות של האיטלקים, העוללות לבוא מדרום טריפוליטניה (צ'אן), ולחצות את סדרה המרכזית על מנת לפגוע במרכזי המנהלה ובצמת הקשרים האויריים שבלב אפריקה הצרפתית. כל השערות כגון אלו הן כמובן פרובלמיות ביותר. אך שיקולן הוא מתייב המציאות כתקופה הטכנית של התפתחות טכנית-צבאית מהירה, בהזדמנות אחרת נשוב לדון בנושא זה – וביתר שיטתיות והרחבה.

הסימפוזיון הנוכחי יכול היה להיות הרבה יותר מלא, אילו צוטטו בו לא רק בני סמך בריטים וצרפתיים אלא גם גרמנים ואיטלקים. אולם עיי כך היה הדבר חורג ממסגרת חוברת של ירחון, ומתקרב בממדיו לקובץ מיוחד המקרש לשאלה זו. בהזדמנות אחרת נוכל, אולי, להציג ולנתח את מושגיו ודעותיו של הצד השני.

אנו נמנעים מהמקת מסקנות, נבואיות איוו שהן. אולם תוכן הסימפוזיון הזה, יש לראותו כשלב ראשון בהבהרת המושגים היסודיים של בעית היסיהתיכון בימינו אלה הרוויים סכנות, – והמחייבים ידיעה, התמצאות, וראית הנוכח.

מנכ"דמירל ס. ו. אוסבורן

המעמד האסטרטגי בים-התיכון

המצב האסטרטגי בים התיכון אין לדון עליו כשהוא לעצמו, הואיל ומלחמה עם איטליה תגרור מלחמה עם גרמניה, ובהיות הים יחידה שלמה ובלתי-מתחולקת אפשר בנקל להעביר כחות-צוי משטח-פעולה אחד למשנהו. דבר זה ברור, וכן ברור שאין לדון על חיל* אחד מהחילות ללא קשר עם שני החילות הנותרים – או הייתי אומר, ביתר דיוק – עם שלשת הנותרים, כי התעמולה הפכה להיות "חילי" לוחם רבי-כח כדוגמת כל חיל אחר, הפועל על ידי אבק-שרפה.

אפשר, בכל זאת, לסקור מ-מעוף הצפורי את המצב האסטרטגי בכללו, ואחר לרכז את תשומת-הלב במיוחד באיזור הים התיכון, ולשער מה עלול לקרות בים החשוב הזה במקרה של מלחמה.

מן המועיל הוא להתבונן תחילה לחלוקת הכוחות האיטלקיים, ואח"כ לגנות להסיק ממנה מסקנה בדבר תכנית המלחמה האיטלקית המשוערת, כי ברור לחלוטין, שתכנית כזו קיימת.

אם הידיעות מוסרות את המצב לאמיתו, יש כיום לאיטליה בשרות כחצי מליון חיילים באיטליה הצפונית, 280 אלף בחבש, 60 אלף בספרד, ** מ-40 עד 50 אלף באלבניה, 80 אלף בלוב, ו-30 אלף ברודוס. אנו יכולים להניח כי הצבא שבאלבניה משמש אמצעי לאיום על יון ולכפית ניטרליות על יוגוסלביה. חיל-המצב הגדול של רודוס, מלבד מה שהוא משמש להגנת האיים, הרי יתכן, שהוא

* חיל יבשה, חיל ים וחיל אויר. ** המאמר נכתב באפריל 1939. – המערכת.

מהוה גם רזרבה אסטרטגית בים התיכון המזרחי. הכח שבספרד יכול לשמש גורם להחזקת צבא צרפתי גדול בפרינאים, ובהתחשב עם כוחות גרמניה שבגבולות צרפת הצפוניים, הרי זה יקשה על צרפת לתקוף את איטליה הצפונית. חיל-המצב העצום שבחבש, בין אם יהיה עסוק במקום במלואו, בין לאו, ודאי שלא יקשה להפקיע חלק ממנו לשם מסע צפונה על תְּרִטוֹם, מתוך כוונה לכבוש את סוּדָן. לא יכול להיות ספק גדול בדבר הכוונה של הצבא הלובי. צבא זה, אשר יש לו הספקה נאותה של מצרכים מכל הסוגים, יתאמץ לזנק למצרים ולכבוש את תעלת סואץ. אם הדבר יוכתר בהצלחה, הרי תהא זאת מכה מכרעת, שתחן לאיטליה את השלטון על כל ים-התיכון.

המטה הראשי האיטלקי ירהר, אולי, בקשיים העצומים של שאלת התחבורה המתעוררת עם החזקת צבאות כה גדולים מעבר-לים, בשעה שבריטניה וצרפת יש להן עדיפות ימית גדולה המסוגלת להפריע בעד קוי החבור האיטלקיים. על זה יש להשיב, שהכל יִצְמַד על הסכוי לכבוש מהיר של מצרים, אשר כל הגייסות והמצרכים הדרושים בשבילו נמצאים כבר באפריקה.

המפצצים של איטליה

ישנו עוד יתר שני בקשת האיטלקית; והוא, שהמטוסים המפצצים של איטליה, הנמצאים ברשותה במספר רב, והיכולים להגיע לכל מקום שהוא באיזור ים-התיכון, יחדעם הצוללות, שמהן יש לה כיום כמאה גמורות, יתקפו את צי-המלחמה הבריטי ויביאו אותו לידי שיתוק; זה יתן לצי-המלחמה האיטלקי על ארבעת אניות המערכה (Battleships) המחודשות שלו את כוח-הרבנות; ואז איטליה, ולא אנגליה, תהיה השולטת על התחבורה באיזור ים-התיכון. הדבר יביא, כמובן, לידי איבוד כל הקנינים הבריטיים בים הזה, ולתבוסת אותן המדינות, שקשרו את גורלן בגורל בריטניה.

זוהי, לדעתי, תכנית הפעולה האיטלקית. היא עומדת, אמנם, בניגוד לחוקי האסטרטגיה הישנים, האוסרים משלוח צבאות אל מעבר-לים לפני שמשתלטים על הים עצמו. אך סוגי הנשק החדשים יוצרים גם תנאים חדשים. התכנית היא, על כל פנים, תכנית נועזת, והיא תוצאה ישרה מאדישותה ורשלנותה של בריטניה הגדולה בענין הצבת חילות-מצב והתקנת ביצורים מספיקים במשמרות-החוף האסטרטגיים שלה. התכנית האיטלקית זהו „משחק“ על אימפריה עולמית. מפלה – אין להעלותה על הדעת. אך אם תארע, תמיד אפשר יהיה למצוא דרך, כדי להוציא מן המבוכה את המדינה שנסתככה, אם היריב הוא טוב-לב ואוהב שלום כבריטניה הגדולה. באסטרטגיה מן הצורך הוא לשער השערות על פעולותיו האפשריות של האויב. אולם סכנה היא להרשות שהנחות אלו תתאבנה בדעתנו, הואיל והן עלולות להיות בלתי-נכונות ולהטותנו מהדרך הנכונה. וכאן נשאלת בהכרח השאלה: מה עוד יכולות להיות התכניות הצפונות בפיוור הכוחות האיטלקיים? היא יכולה להתכוון להתקפה על טוניס, ולא על מצרים. אבל אם כך הוא, מהי תקותה אוי

לקיום דרכי התחבורה של צבאה שבחבשו ואם להביא בחשבון גם את הכוחות הצרפתיים החזקים אשר באפריקה הצפונית, הרי נראית, התכנית הטוניסית כבלתי־מוזיקה בהשוואה לתכנית מצרים.

נקודה נוספת היא, שאם ינתן לצבאות האיטלקים אשר בספרד לפעול, או אם נמלי ספרד, ובתוכם מִיִּרְקָה, יעמדו לרשות צי־האוויר האיטלקי או הגרמני, או שישמשו בסיס לצוללותיהן, הרי זה יכניס את ספרד למלחמה אתנו. ספרד שאפה תמיד לניטרליות. אולם עכשו בני־ספרד רגילים לקרבות, והבטחת פרס גדול והצלחה מהירה עלולים למשוך אותם לתוך המלחמה.

אפילו אם נניח, שהגיברלטר אינו ניתן להֶכְכֵּשׁ, לא יוכל לשמש מקום לתיקון אניות, אם ימצא תחת אש מתמדת מֶאֱלֶגְ'אֶסְיֶרְס*, כי האניות תהיינה צפויות בו לנוק יותר גדול מזה שיתוקן. הוא הדין גם בנוגע למֶלְקָה, שתהיה נתונה להפצצה אוירית מהבסיס האיטלקי שבסיציליה; יוצא ששני הבסיסים הבריטיים בים התיכון, ערכם לשמש מקום לתיקון אניות שנוזקו מסופק הוא.

שאלה אחרת היא יָן. האם תעמד לצדנו או שמא נבהלה כל־כך מפלישת איטליה לאלבניה, שתמנע את נמליה ואת שתוף־הפעולה מיוצרתה ומגוננתה האמיתית, מבריטניה? ברגע הנוכחי, למרות הערבות שנתנו לה, אין אנו יכולים להיות בטוחים בדבר.

הגנת מצרים וסודן

נפנה עתה לבריטניה וצרפת, אשר את כוחותיהן אנו יכולים לראות כמצורפים יחד. בטרם נדון בשאלות הימיות במיוחד, מן ההכרח להבטיח את עצמנו, אם הבטחה כזו היא אפשרית, מכבושן של מצרים וסודן. לצערנו, בנידון זה יכול הציבור רק לסמוך על כך שהממשלה נקטה בצעדים מספיקים. קיים כביש־חוף מלוב למצרים, וידוע לי עוד על דרך אחת, הנמצאת יותר בפנים הארץ, אולם קרוב לוודאי שאין דרך זו מתאימה לכלי־רכב ממונעים. המרחב המדברי הגדול בן 250 מילין, המבדיל בין גֶּנְגֵי ובין גבולות מצרים, הוא בודאי שטח שאינו נוח למעבר. מאידך גיסא, התקפות האוויר על קהיר ואלכסנדריה ועל מקומות הריכוז של הגייסות שלנו תהיינה רציניות ביותר.

ברם, הצלחות צבאיות לא הושגו מעולם עִי הפצצה בלבד. כוח הגנה דיו שיהיה רק שלישי מכוחו של המתקיף; מכאן, ש־30,000 אנשי־צבא במצרים מספיקים. אם הם נמצאים שם אם לאו — זוהי שאלה שאין אדם מחוץ לממשלה יכול לענות עליה. על־כל פנים, עובדה היא, שקיימות רזרבות גדולות בארץ־ישראל וכי הצבא היהודי מהווה רזרבה נוספת. אני מניח, כי למעשה נקטה הממשלה באמצעים, כדי להבטיח את מצרים וסודן. האמצעים שיש לנקוט בהם אינם כה מרכיבים, ויש בהם משום חשיבות חיונית לאימפריה.

השואת הציים

נפנה עכשו במיוחד לשאלת הצי. אם תקרה מלחמה, הרי היא שתפתור את השאלה שכה מרבים להתוכח עליה: אם אניות־מלחמה יכולות לעמוד בפני

* נמל ספרדי בקרבת גיברלטר. — המערכת.

התקפות ההולכות ונשנות של מטוסים או שאינן יכולות לעמוד בפניהן. יש לנו כעת בים התיכון רק ארבע אניות-מערכה (Battleships), אבל הן כולן הותאמו לצורת קרב מיוחדת זו. בים הצפוני יש צי מלחמה הגדול בהרבה מזה הדרוש כדי להתמודד עם הצי הגרמני הנוכחי; היוצא מזה - שאפשר יהיה להגביר את צי-הים-התיכון במידה ניכרת. אניות המלחמה האיטלקיות, אשר הצי שלנו עלול להתקל בהן בשעת התנגשות מוזינת, ניכנו מחדש ומהירותן הוגדלה. אך אינן יכולות להשתוות לאניות הבריטיות אשר שרינון ותותחיהן כבדים יותר.

אף על פי שגם אניות צרפתיות הגיעו לגיברלטר, הרי האסקדרון הבריטי נשאר בכל זאת הכוח העיקרי בים-התיכון. נמל שנרצה להשתמש בו, ויש מבחר גדול של נמלים בשני האגנים, המזרחי והמערבי, צריך להיות מוגן הגנה מספיקה ע"י מטוסים, באשר כל הנמלים הללו הם בתוך תחומי הקֶשֶׁג של מפציצי סבואיי האיטלקיים, הפועלים מלירוס, סיציליה או סרדיניה.

קרוב לודאי, שתהא תקופה של נסיון, אשר בה יבדקו את האפקט של התקפות-אוויר על צי המלחמה, בין בים, בין בנמלים. לדעתי, יש לפקפק בהצלחת התקפה מן האוויר על הים, כי הנשק האנטי-מטוסי יניס את מטוסי-האויב. בנמלים המטוסים יהוו גורם מטריד, אולם לא עד כדי מניעת אפשרות עגינתן של אניות-מלחמה בנמל, או יציאתן אחרי-כן לים לקרבי-ימי; כל זה מתוך הנחה, שבכל מקום שבו יהיה צי-המלחמה, תהיינה גם אניות-תיכון, עם יכולת לתיקונים מספיקים להמשכת כושר-הקרב.

יהיה בזה משום שינוי לגבי תנאי המלחמה הקודמת: או היה חבר-עובדי-הצי מחוסן בפני פגיעה, מלבד במקרה של קרבות גדולים והתקפות של צוללות; כיום יהיו אנשי הצי בפעולה מתמדה, ותהיה מקֶסָה של נפגעים כמו בחפרות, ואנו נתרגל לזאת.

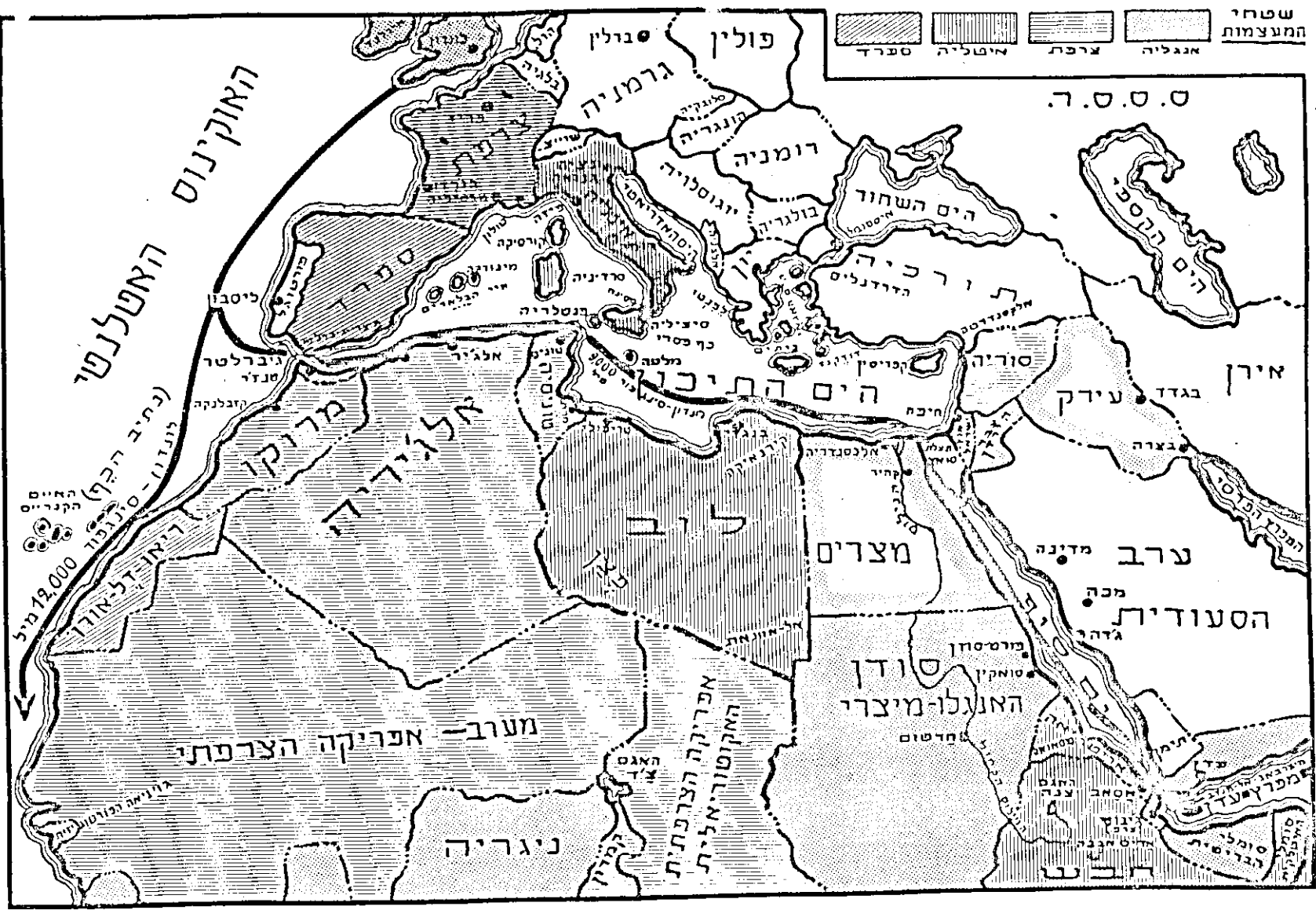
מובן מאליו שההפצצה לא תהיה חד-צדדית בלבד. שדות התעופה האיטלקיים יקבלו, ללא ספק, את החלק המגיע להם. ולבי סמוך ובטוח בהחלט בתוצאות הסופיות, למרות שיתכן, כי בראשית פעולת-האיבה יהיה היתרון המספרי באוויר לאיטליה.

מיד עם ראשית הפעולות תאחו בריטניה באמצעי-הסגר (בלוקדה), ואפשר לחשוב בבטחון, ששום אניה לא תעבור את מיצר-גיברלטר, או תעלת-סואץ, אם פניה לאיטליה.

פעולת ההסגר בים-התיכון תהא מוטלת בעיקר על אניות-משחית * בעלות תותחי 8 אינטש, שאולי תסתייענה ע"י אניות-מירוץ מערכתיות. ** וכאן יש לבריטניה וצרפת ביחד יתרון כמותי רב, יותר מאשר בכפלים. הצוללות האיטלקיות תהיינה ללא ספק מפוררות יפה יפה בכל ים-התיכון. אך תוקף פעולתן הוא שוב משהו שבנוגע לו אין אפשרות לקבוע הנחות יציבות.

Destroyers *
Battle Cruisers **

שטחי
המעצמות

האוקיינוס האטלנטי

ס.ס.ס.ר.

פולין גרמניה

רומניה

הים השחור

תורכיה

אירן

בגדד עירק

הים התיכון

ערב מדינה

הסעודית

מצרים

סודן
האנגלו-מיצרי

מערב-אפריקה הצרפתית

ניגריה

ת.ת.א. לומקלא
ת.ת.א. לומקלא

19,000 מייל

ו.א.י.ש.ס.י.ל.ו.א.

אני מאמין ומקוה, שאמצעי-הפעולה שלנו נגד צוללות הם גאותים, ושכוחותינו שעל פני המים יוכלו לבצע את תפקיד-ההסגר, שיוטל עליהן למלאו, ללא אבידות יתרות. אולם יתכן שאני משלה את עצמי. אין אפשרות להוציא משפט עד לתוצאות נסיוניות. אם תכניות האויב תכשלנה, אם האויב לא יצליח בכיבוש מצרים או סודן, אם ספרד לא תצא למלחמה, אם הצי העל-ימי שלנו יכונן את ההסגר למרות הצוללות והכח האוירי האיטלקיים, אז תדעך בהכרח התלהבות האויב לפעולה, כי תתחיל לאזול אספקת הדלק שלו והטיסים שלו יתמעטו. הגייסות שבחבש ובלוב יפלו לנו לשלל, ולמרות שרות הרכבות מגרמניה, ואף אם יהא מאורגן על צד היותר טוב, תתחיל איטליה להרגיש יפהיפה את מועקת-ההסגר.

כאן נפתחות לפנינו אי-אלו אפשרויות. מה היתה פעולת גרמניה בה בשעה? האם פלשה להונגריה וכבשה את רומניה? היתה תורכיה נאמנה לעגיניה, ופתחה לפנינו את הים השחור? גורמים אלה – בהם תלוי קצֶחַן הזמן, שאיטליה תוכל להחזיק מעמד. על-כל-פנים, סוף סוף מוכרח יהיה להגיע היום, שבו יתרוקן אוצר הדלק שלה, וכוחה למלחמה יתם. זו תהיה תוצאה טראגית למדינה, שכולנו מחבבים אותה, וכל שאיפתנו היא לשחק אתה פעולה בתנאי שיון ידירתי.

רוחה וכוחה של האימפריה

אך מה יהיה אם ההצלחה תאיר פניה לתכניות הפעולה האמביציוניות של שליטי איטליה? מה יהיה אם מצרים ותעלת-סואץ תוצאנה מידנינו, והאניות שלנו שעל פני הים תמצאנה שים-התיכון אינו ניתן להגנה, ותאלצנה לסגת דרך מיצר גיברלטר? האם אפסה כל תקוה לבריטניה, והאימפריה חרוב תחרב? חושבני שלא. אכן, נכנס אזי לתקופת מלאה מכאובים וסבל כתקופתם של הפיטים לפני כ-125 שנה.*

כשאני לעצמי, הריני משוכנע, כי קשיות-העורף הבריטית לא תרשה לעצמה שלום של קלון. הדור שנהנה מחיי עושר ושפע יגש סוף סוף בריצינות לפעולה. האימפריה תתאחד כאיש אחד. מנהיגים ומארגנים יקומו להורות-דרך. ההסגר ימשך מבחוק לים-התיכון, וכל אירופה, מלבד צרפת, תועמד תחת ההסגר הזה. איש אינו יכול לחזות מראש, מה תהיה תגובת רוסיה, או כמה זמן תוכל גרמניה לעמד בנסיון. רק שני דברים הם בגדר של בטחון. ההסגר הוא הנשק האדיר ביותר כדי לנצח במלחמה, ורוחם של בני-בריטניה לא תשבר לעולם עיי כשלונות. הדבר הראשון ידוע גם למר היטלר גם לסיניור מוסוליני, האדמירל הורטי הזהירים על כך; והשני יתגלה להם, אם יחליטו להציג את השאלה למבחן. היוזמה – בידם היא.

* תקופת מלחמות יבשתיות-ימיות בהתאבקותן האירופית והקולוניאלית של בריטניה וצרפת במאה ה-18. בראש קממלה האנגלית עמדו בתקופה זו שני מדינאים ממשפחת טיט. – המערכת.